

بررسی مقایسه‌ای رضایت شغلی کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان و عوامل مؤثر بر آن*

احمد پای‌آ، دکتر محمدحسین یارمحمدیان^۱، کبر کلاهدوزان^۲، شهین مجیری^۳، محمد علی کلباسی^۴

چکیده

مقدمه. در عصر حاضر، اطلاع رسانی از وظایف مهم کتابخانه‌ها به شمار می‌رود و هر کتابخانه باید خود را با گسترش روزافزون اطلاعات هماهنگ سازد. بنابراین دست‌اندرکاران کتابخانه‌های دانشگاهی برای دستیابی به اهداف اطلاع‌رسانی خود و در اختیار گذاشتن بهینه اطلاعات به مراجعین، بایستی به مسأله رضایت شغلی کتابداران بپردازند. در این راستا پژوهش حاضر با هدف اندازه‌گیری میزان رضایت در بین کتابداران دانشگاه‌های علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان، به بررسی میزان تأثیر عوامل مؤثر بر رضایت شغلی کتابداران انجام شد.

مواد و روشها. این مطالعه از نوع پیمایشی می‌باشد. جمعیت مورد مطالعه در این پژوهش تمام کتابدارانی (۱۵۰ نفر) بودند که با مدرک فوق دیپلم و بالاتر در رشته کتابداری و یا با سمت کتابدار در ۱۹ کتابخانه دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و ۹ کتابخانه دانشگاه اصفهان مشغول کار بودند. در این پژوهش نمونه‌گیری انجام نشد و ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه بود. نتایج بوسیله نرم‌افزار SPSS مورد تحلیل قرار گرفت. برای تحلیل داده‌ها از روشهای آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شد.

نتایج. میانگین رضایت از امکانات رفاهی محیط کار، امکانات آموزشی و ارتقاء و ماهیت شغلی در بین کتابداران دانشگاه علوم پزشکی بیشتر از کتابداران دانشگاه اصفهان بود. و بین میانگین رضایت از حقوق و مزایا، سرپرستی کتابخانه‌ها و رابطه با همکاران بین کتابداران دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد.

در ارتباط با میزان رضایت از سرپرستی و رابطه با همکاران، مردان نسبت به زنان رضایت بیشتری را نشان دادند. در میزان رضایت کتابداران براساس رشته تحصیلی، تنها تفاوت از نظر میزان رضایت از امکانات رفاهی محیط کار بود کتابدارانی که رشته تحصیلی آنها کتابداری بود از این نظر رضایت بیشتری نشان دادند.

رضایت کلی شغلی کتابداران دانشگاه علوم پزشکی اصفهان (با میانگین ۱۰۰/۱۶) بیشتر از رضایت کلی شغلی کتابداران دانشگاه اصفهان (با میانگین ۸۶/۹) می‌باشد.

بحث. با توجه به اینکه براساس پرسشنامه بایستی میزان جمع کل نمره رضایت شغلی برابر با عدد ۹۲۷۵ بوده باشد ولی جمع کل نمره کسب شده از کتابداران دانشگاه علوم پزشکی اصفهان ۱۳۳۸ نمره بیشتر از نصف و جمع کل نمره کسب شده از کتابداران دانشگاه اصفهان می‌باشد. در نهایت می‌توان گفت کتابداران دانشگاه علوم پزشکی اصفهان نسبت

به کتابداران دانشگاه اصفهان رضایت بیشتری از شغل خود دارند. واژه‌های کلیدی: رضایت شغلی، کتابخانه دانشگاهی، کتابدار.

مقدمه

از جمله عواملی که در بقای سازمانها، مورد توجه مسؤولین و مدیران سازمانها قرار می‌گیرد، عامل نیروی انسانی (Human Resource) است. از دیدگاه کلی، موفقیت هر سازمان، بستگی به تلاش و رضایت کارکنان آن سازمان دارد، به طوری که می‌توان گفت روحیه بالا و مهارت کارکنان در گروه رضایت شغلی (Job-satisfaction) آنان است. طبق تعریف رضایت شغلی رضایتی است به مفهوم لذت روحی ناشی از ارضای نیازها، تمایلات و امیدها که فرد از کار خود به‌دست می‌آورد (فرنج، ۱۳۷۱).

به تعریف دیگر رضایت شغلی یک احساس مثبت و مطبوع است که پیامد ارزیابی شغلی یا تجربه فرد است این حالت احساسی مثبت، کمک زیادی به سلامت روانی و جسمانی فرد می‌کند (مهدوی، ۷۹).

رضایت شغلی کارکنان یکی از عوامل اساسی در اداره نیروی انسانی کتابخانه‌ها می‌باشد و طبیعتاً اداره صحیح نیروی انسانی کتابخانه‌ها می‌تواند تأثیر به‌سزایی در اشاعه اطلاعات داشته باشد. در کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان به دلایل مختلف تاکنون این کار (سنجش رضایت شغلی کتابداران) انجام نشده بود، بنابراین گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی و پژوهشگران این تحقیق بر آن شدند که این مهم را به انجام برسانند. زیرا کتابخانه علاوه بر وظایف اساسی خود (فراهم‌آوری، سازماندهی، اشاعه اطلاعات)، وظیفه آموزش برای مراجعان (User Instruction) را نیز بر عهده دارد و به عنوان عرصه عملی آموزشهای گروههای کتابداری و اطلاع‌رسانی نیز مطرح می‌باشد. لذا وجود نیروی انسانی با نشاط و توان کاری مؤثر لازم و ضروری است که در این

* این مقاله حاصل طرح تحقیقاتی شماره ۸۰۲۲۲ می‌باشد که اجرای آن توسط معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان حمایت گردیده است.

۱- مربی گروه کتابداری دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

۲- استادیار گروه مدیریت دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

۳- مربی گروه دروس عمومی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

۴- کارشناس گروه کتابداری دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

- بین میزان رضایت شغلی کتابدارانی که در کتابخانه‌های دارای مدیر متخصص کتابداری و اطلاع‌رسانی کار می‌کردند و کتابدارانی که در کتابخانه‌های فاقد مدیر متخصص کتابداری کار می‌کنند تفاوت معنادار وجود داشت.

- بین میزان رضایت شغلی کتابداران و عملکرد مدیریت همبستگی مثبت و قوی وجود دارد.

- بین میزان رضایت شغلی کتابداران موافق مدیریت متمرکز و کتابداران موافق مدیریت نیمه متمرکز دانشکده‌ای رابطه معناداری وجود دارد.

- بین میزان رضایت شغلی کتابدارانی که در فعالیتهای فوق برنامه (همایشها، کلاسهای آموزشی، و تهیه راهنماها و بروشورها) شرکت دارند و کتابدارانی که در این فعالیتها شرکت ندارند تفاوت معناداری وجود ندارد (عباسی، ۱۳۷۹).

حریری نیز مقایسه‌ای بین میزان رضایت شغلی کتابداران شاغل در کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه آزاد اسلامی با سایر دانشگاهها در سطح کشور انجام داد. براساس یافته‌های این پژوهش رضایت شغلی در هر دو جامعه مورد مقایسه، اندکی پایین‌تر از حد متوسط بوده و مقایسه میانگین‌ها تفاوت معنی‌داری بین رضایت شغلی کتابداران دو جامعه مورد مقایسه نشان نمی‌داد. بیشترین رضایت شغلی کتابداران در هر دو جامعه مورد مطالعه، به متغیر خدمت به جامعه و کمترین رضایت به متغیر مزایای شغلی مربوط شده و تنها از بعد شرایط محیط کار و رفاهی یا رضایت کتابداران دانشگاه‌های تابعه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به نحو معنی‌داری بیش از کتابداران دانشگاه آزاد اسلامی بود (حریری، ۱۳۸۱).

مواد و روشها

این پژوهش از نوع توصیفی - تحلیلی (Descriptive-analytical research) بوده، جامعه پژوهش شامل کتابداران شاغل در کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان می‌باشد. از آنجا که در این پژوهش کتابدار به کسی اطلاق می‌شود که مدرک کاردانی به بالا در رشته کتابداری داشته باشد یا کسانی که ردیف سازمانی آنها کتابدار بوده، مشغول به کار در کتابخانه‌های فوق‌الذکر بودند، بنابراین شرایط، تعداد جامعه مورد پژوهش از طریق سرشماری مشخص گردید که بیش از ۱۵۰ نفر تعیین شدند.

بررسی منابع انسانی در جامعه آماری مبتنی بر کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان می‌باشد و زمان جمع‌آوری اطلاعات از زمستان ۱۳۸۰ الی بهار ۱۳۸۱ بوده است.

در این پژوهش ۳۵ متغیر رضایت شغلی در قالب ۳۵ سؤال مطرح شده

پژوهش میزان رضایت شغلی با توجه به عواملی مانند: عوامل فردی (ویژگیهای دموگرافیک)، محیط کار، حقوق، ارتقای ماهیت شغلی، سرپرستی و همکاران مورد سنجش قرار گیرد. نتایج این پژوهش می‌تواند به شناخت مشکلات کتابداران شاغل در این دو دانشگاه کمک کند و عوامل مؤثر در افزایش رضایت شغلی را معلوم سازد.

تاریخچه پژوهشهای رضایت شغلی در حوزه تجارت و صنعت به دهه ۱۹۳۰ بر می‌گردد. اما در حوزه کتابخانه‌ها، مطالعات رضایت شغلی از دهه ۱۹۷۰ آغاز شده است که در ادامه به مواردی از این پژوهشها که در ایران و خارج از ایران انجام شده اشاره خواهد شد.

دمیرل پژوهشی درباره کتابدارانی به عمل آورد که در ۲۸ کتابخانه دانشگاهی ترکیه کار می‌کردند. در نتیجه، بیان داشت که استقلال، استفاده از استعدادها، شرایط محیط کار، رابطه با همکاران، کسب شهرت در کار انجام شده، احترام کسب شده و تأمین اجتماعی بر رضایت شغلی کتابداران موثر بوده است. کتابداران ناراضیتی خود را از ارتقا، دستمزد، پایگاه اجتماعی، خدمات اجتماعی و به‌دست نیابردن اقتدار و مسئولیت، بیان داشتند. کتابداران تا حدودی از سیاستها و عملکردها، رابطه با سرپرستان و کار انجام شده راضی بودند. همچنین اظهار کردند ناراضیتی مربوط به پایگاه اجتماعی، کار انجام شده و ارتباط با سرپرستان از سن و سال و تجربه حرفه‌ای اثر پذیرفته بود (Demirel, 1989).

همچنین پژوهشی در کتابخانه‌های دانشگاهی آنکارا توسط کایا انجام گرفت، نتایج نشان داد که کتابداران از جهت شرایط محیطی کار، آوازه از نظر کار انجام شده، کسب احترام، از نظر وظیفه به انجام رسیده، تأمین شغلی، ارتقای دستمزد، پایگاه اجتماعی، خدمات اجتماعی و داشتن اقتدار و مسؤلیت ناراضی بودند.

در مقام مقایسه، کتابخانه‌های دانشگاهی ترکیه موقعیت نسبتاً مناسبی از نظر رضایت شغلی کارکنان دارند و رضایت شغلی در کتابخانه‌های عمومی بی‌نهایت پایین است و برعکس کتابخانه‌های تخصصی ترکیه بهترین شرایط را از نظر رضایت شغلی دارا است. به دلیل آنکه کتابداران شاغل در اینگونه کتابخانه‌ها از حقوق خود خرسند بودند (Kaya, 1994).

عباسی در شهر مشهد، در پژوهشی به بررسی میزان رضایت شغلی کتابداران دانشگاه فردوسی پرداخت. آنچه این پژوهش را از سایر پژوهشهای مشابه متمایز می‌کند بررسی تأثیر رایانه‌ای شدن عملکرد کتابخانه‌ها بر میزان رضایت شغلی کتابداران بود. یافته‌های پژوهشی نشان داد با وجودی که فراگیری استفاده از رایانه وقت گیر و ممکن است برای برخی از کتابداران مشکل باشد اما اکثر کتابداران از رایانه‌ای شدن امور کتابخانه اظهار خشنودی کرده و این امر اثر مثبتی بر رضایت شغلی آنها داشته است. یافته‌های دیگر این پژوهش عبارت بودند از:

رفاهی در دانشگاه علوم پزشکی بیشتر از نصف میانگین و در دانشگاه اصفهان تقریباً برابر با نصف میانگین مورد انتظار است.

سؤال دوم پژوهش درصد اندازه‌گیری میانگین نمره رضایت شغلی کتابداران در حقوق و مزایای شغلی آنها بود. برای پاسخ به این سؤال نیز از جدول دوم پرسشنامه که شامل ۵ گزینه بود، استفاده شد. آمارها نشان می‌دهد که میزان رضایت شغلی در هر پنج گزینه این سؤال کمتر از نصف میانگین مورد انتظار (یعنی ۲/۵) می‌باشد.

در مجموع با انجام آزمون T برای مقایسه بین میانگین به دست آمده از این جدول، تفاوت معنی‌داری بین رضایت از حقوق و مزایای شغلی بین کتابداران دانشگاه اصفهان و دانشگاه علوم پزشکی اصفهان به چشم نمی‌خورد و بطور کلی کتابداران هر دو دانشگاه از میزان دریافتی خود ناخشنود هستند و این موردی است که در تمام پژوهشهای مشابه پیشین انجام شده نیز به چشم می‌خورد.

سؤال سوم پژوهش به بررسی میانگین نمره رضایت شغلی کتابداران از امکانات آموزشی و ارتقای آنها پرداخته است. با توجه به داده‌های این سؤال از پرسشنامه که شامل هفت گزینه (هر دو سازمان) بود، نتایج زیر به دست آمد: در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و در دانشگاه اصفهان بیشترین میزان رضایت کتابداران مربوط به گزینه‌ای است که رسمی شدن کتابدار در سازمان را مطرح می‌کند این بدان معنی است که رسمیت شغلی رضایت شغلی بیشتری را به دنبال دارد، در هر دو دانشگاه کمترین میزان رضایت مربوط به برگزاری دوره‌های بازآموزی و نیز برگزاری همایشها و سمینارها در حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی می‌باشد، یادآور می‌شود تا زمان انجام این پژوهش هیچگونه همایش رسمی در زمینه کتابداری و اطلاع‌رسانی در دو دانشگاه برگزار نشده بود.

در نهایت در آزمون انجام شده برای مقایسه بین میانگین به دست آمده از این قسمت پژوهش مشخص شد میزان رضایت از امکانات آموزشی و ارتقاء در بین کتابداران دانشگاه علوم پزشکی اصفهان با میانگین (۱۸/۵۶) بیشتر از کتابداران دانشگاه اصفهان با میانگین (۱۴/۱) می‌باشد، جهت توضیح بیشتر می‌توان گفت که میزان رضایت شغلی در این زمینه در بین کتابداران دانشگاه علوم پزشکی از نصف بیشتر و در کتابداران دانشگاه اصفهان کمتر از نصف میانگین مورد انتظار می‌باشد.

سؤال چهارم پرسشنامه پژوهش به بررسی میزان رضایت کتابداران از سرپرستی در کتابخانه می‌پردازد. جدول چهارم پرسشنامه شامل پنج گزینه بود. داده‌های حاصل نشان می‌دهد در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان بیشترین میزان رضایت از گزینه مشاوره مدیر با کارکنان و استفاده از نظرات آنها در تصمیم‌گیریها است و کمترین رضایت مربوط به رعایت انصاف و عدم تبعیض بین کارکنان است و در دانشگاه اصفهان بیشترین رضایت از

است. در این پژوهش مانند پژوهشهای مشابه با در کنار هم قرار دادن متغیرهایی که در مجموع به مقوله‌ای مشترک اشاره دارند، رضایت شغلی در ۶ بعد سنجیده شده است. این ابعاد عبارتند از: محیط کار (امکانات رفاهی)، حقوق و مزایا، ارتقا (امکانات آموزشی)، ماهیت شغلی، سرپرستی، همکاران، مشخصات دموگرافیک.

با توجه به متغیرهای پژوهش و براساس سؤالات و فرضیات پژوهش از پرسشنامه شغلی مینه سوتا (Minnesota questionnaire)، براساس طیف سنجش لیکرت برای استخراج نمرات ابعاد رضایت شغلی استفاده گردید. پرسشنامه‌ها پس از جمع‌آوری، کدگذاری شده و با نرم‌افزار SPSS مورد تحلیل آماری قرار گرفت.

نتایج

اولین سؤال این پژوهش درصد مشخص کردن میزان رضایت شغلی کتابداران از امکانات رفاهی موجود در محیط کار بود. برای مشخص شدن پاسخ این سؤال پاسخی داده شده در جدول شماره اول پرسشنامه که شامل هفت گزینه بود مورد بررسی قرار گرفت. آمارهای به دست آمده در پژوهش نشان می‌دهد که در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان بیشترین میزان رضایت (با میانگین ۳/۲۴) از بعد امکانات رفاهی مربوط به میزان توجه به کتابخانه به عنوان بخشی از نظام آموزشی می‌باشد. گویا بیشتر کتابداران این دانشگاه علاقمند هستند که جزو کادر آموزشی در دانشگاه به حساب آیند. همچنین در همین دانشگاه کمترین میزان رضایت در این زمینه مربوطه به امکانات رفاهی موجود از جمله سرویسهای ایاب و ذهاب، مهدکودک، سلف سرویس (با میانگین ۲/۴۳) و نیز انتقال از بخش کنونی کتابخانه به بخشهای دیگر یا انتقال به کتابخانه‌ای دیگر است (با میانگین ۲/۴۳). در این مورد می‌توان گفت بیشتر کتابداران در مقابل تغییر شرایط موجود واکنش نشان می‌دهند. همچنین در دانشگاه اصفهان بیشترین رضایت مربوط به گزینه تغییر در ساعات کار می‌باشد، قابل ذکر است که در زمان انجام این پژوهش ساعات کار دانشگاه اصفهان از ساعت ۷/۳۰ صبح الی ۱۶/۳۰ بعد از ظهر بوده در حالیکه ساعات کار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان ۷/۳۰ صبح الی ۱۵ بعد از ظهر بود. کمترین میزان رضایت در این زمینه در دانشگاه اصفهان نیز مربوط به گزینه انتقال به بخش دیگر یا کتابخانه‌ای دیگر بود که در بین کتابداران این دانشگاه نیز کمتر با استقبال مواجه شد.

در نهایت در آزمون T انجام گرفته برای مقایسه بین میزان رضایت شغلی کتابداران دو دانشگاه از بعد امکانات رفاهی مشخص شد که میزان رضایت از امکانات رفاهی محیط کار در بین کتابداران دانشگاه علوم پزشکی اصفهان با میانگین ۲۰/۱۳ بیشتر از کتابداران دانشگاه اصفهان با میانگین ۱۷/۴ می‌باشد. در اینجا باید متذکر شد که میزان رضایت در زمینه امکانات

ماهیت شغلی در بین کتابداران دو دانشگاه، مشخص گردید که میزان رضایت از ماهیت شغلی در بین کتابداران دانشگاه علوم پزشکی اصفهان (با میانگین ۱۵/۸۳) بیشتر از کتابداران دانشگاه اصفهان (با میانگین ۱۴/۰۲) می‌باشد. در نهایت باید به این نکته اشاره کرد که میانگین میزان رضایت شغلی در بین کتابداران دو دانشگاه از نصف میزان میانگین مورد انتظار بالاتر می‌باشد. در سؤال هفتم پژوهش به مقایسه میانگین رضایت شغلی براساس مشخصات دموگرافیک در دو دانشگاه پرداخته شد. آمارهای حاصله نشان داد:

الف. در هر دو دانشگاه تعداد کتابداران زن بیش از دو برابر کتابداران مرد بود ولی در مقایسه رضایت از امکانات رفاهی محیط کار، حقوق و مزایا، ارتقا و ماهیت شغلی، تفاوتی بین کتابداران زن و مرد مشاهده نشد اما در رضایت از سرپرستی و رابطه با همکاران، مردان رضایت بیشتری نسبت به زنان در این خصوص نشان داده‌اند.

ب. در هر دو دانشگاه نسبت کتابدارانی که رشته تحصیلی آنها کتابداری بوده بیش از دو برابر کتابدارانی بود که رشته تحصیلی آنها غیرکتابداری بود. در این مقایسه، تنها تفاوت در رضایت کتابداران، براساس رشته تحصیلی از میزان رضایت از امکانات رفاهی محیط کار بود، کتابدارانی که رشته تحصیلی آنها کتابداری بود در این خصوص احساس رضایت بیشتری را نشان دادند.

ج. از نظر میزان تحصیلات و سابقه کار و نوع استخدام تقریباً کتابداران هر دو دانشگاه در شرایط مساوی قرار داشتند و در مقایسه رضایت شغلی کتابداران دو دانشگاه براساس این سه متغیر، کتابداران دانشگاه اصفهان (با اندکی اختلاف در این سه گزینه) از کتابداران دانشگاه علوم پزشکی اصفهان پیشی گرفتند.

آخرین سؤال پژوهش مربوط به میانگین نمره رضایت شغلی کتابداران در دو دانشگاه بود. آمارها نشان داد بطور کل رضایت کلی شغلی کتابداران دانشگاه علوم پزشکی اصفهان (با میانگین ۱۰۰/۱۶) بیشتر از رضایت کلی شغلی کتابداران دانشگاه اصفهان (با میانگین ۸۶/۹) بود.

صلاحیت حرفه‌ای مدیران در اداره کتابخانه و کمترین میزان رضایت مربوط به گزینه مشاوره مدیر با کارکنان و استفاده از نظرات آنها در تصمیم‌گیریها است. از این مقایسه می‌توان به این نتیجه دست یافت که مدیران کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان بیشتر از مدیران کتابخانه‌های دانشگاه اصفهان به نظرات کارمندان خود اهمیت می‌دهند.

در نهایت با آزمون T انجام شده برای مقایسه میانگین‌های به‌دست آمده تفاوت معنی‌داری بین رضایت از سرپرستی کتابخانه‌ها بین کتابداران دو دانشگاه مشاهده نشد و میانگین میزان رضایت کتابداران هر دو دانشگاه در بعد سرپرستی از نصف میزان رضایت مورد انتظار بیشتر بود.

در پاسخ به سؤال پنجم پژوهش که به بررسی میزان رضایت از روابط با همکاران در شش گزینه پرداخته است طبق نتایج به‌دست آمده، در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان بیشترین میزان رضایت از توانایی و همکاری با مدیر و همکاران بود و در دانشگاه اصفهان بیشترین پاسخها مربوط به گزینه‌ای بود که از میزان رابطه با همکاران در ایجاد انگیزه سؤال می‌کرد.

در آزمون انجام شده، مشاهده شد که تفاوت معنی‌داری در میزان رضایت از رابطه با همکاران در دو دانشگاه وجود ندارد و در نهایت با مشاهده مجموع میانگین‌ها در هر دو دانشگاه می‌توان گفت که میزان رضایت از رابطه با همکاران بیشتر از نصف میانگین می‌باشد.

در پاسخ به پرسش ششم پژوهش مبتنی بر میانگین میزان رضایت از ماهیت شغلی کتابداران، پاسخهای ارائه شده به ۵ سؤال مربوط در پرسشنامه مورد بررسی قرار گرفت. طبق آمارهای به دست آمده، آنچه قابل ملاحظه است میزان رضایت از وجهه و اعتبار اجتماعی حرفه کتابداری و اطلاع‌رسانی است که در بین کتابداران دانشگاه اصفهان بالاترین میانگین و در بین کتابداران دانشگاه علوم پزشکی اصفهان نیز از بالاترین میانگین در این زمینه برخوردار است. این نکته مهمی است که باید به اطلاع آن دسته از دانشجویان رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی که ادعا می‌کنند رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی از وجهه اجتماعی مناسبی برخوردار نیست رسانده شود.

در آزمون T انجام شده برای مقایسه میانگین‌های رضایت شغلی از

جدول ۱: جدول فراوانی اطلاعات دموگرافی پاسخ دهندگان به پرسشنامه‌ها*

دانشگاه	جنسیت	رشته تحصیلی	میزان تحصیلات	سابقه کار	نوع استخدام
	مرد	زن	کتابداری	غیرکتابداری	تألیس
	۶۷٪	۳۳٪	۴۹٪	۳۶٪	۷۶٪
علوم پزشکی اصفهان	۶۸٪	۳۲٪	۵۲٪	۳۴٪	۷۴٪
	۶۷٪	۳۳٪	۴۹٪	۳۶٪	۷۶٪
	۶۸٪	۳۲٪	۵۲٪	۳۴٪	۷۴٪

* در بررسی آمارهای ارائه شده در جدول بالا توجه به این نکته ضروری است که در مورد بعضی متغیرها جمع درصدها ۱۰۰ نیست که باقیمانده آن مربوط به درصد مواردی است که به این سؤالات پاسخ نداده‌اند.

بحث

اگر مقایسه‌ای بین نتایج پژوهش حاضر با چند نمونه از پژوهش‌های ذکر شده در پیشینه پژوهش داشته باشیم مشاهده می‌شود که به عنوان مثال در پژوهش (کایا، ۱۹۹۴) کتابداران از جهت شرایط محیط کار، منزلت اجتماعی حرفه، کسب احترام، تأمین شغلی، ارتقای دستمزد، پایگاه شغلی، خدمات اجتماعی و داشتن اقتدار و مسئولیت، ناراضی بودند.

یا در بررسی نتایج تحقیق (دمیرل، ۱۹۸۹) مشاهده می‌شود کتابداران از ارتقای دستمزد، پایگاه اجتماعی، خدمات اجتماعی و بدست نیابردن اقتدار و مسئولیت، ناراضی بودند و از عوامل مؤثر بر رضایت آنها از استقلال، استفاده از استعدادها، شرایط محیطی کار، رابطه با همکاران، کسب شهرت در کار انجام شده، احترام کسب شده و تأمین اجتماعی نام برده شده است.

همچنین در مقایسه با پژوهش (حریری، ۱۳۸۱) میانگین رضایت شغلی کمتر از حدّ متوسط بود و بیشترین رضایت آنان مربوط به متغیر خدمت به جامعه و کمترین رضایت نیز مربوط به حقوق و مزایای شغلی بود. این در حالی است که در پژوهش حاضر میزان رضایت کتابداران از امکانات رفاهی، آموزشی، سرپرستی کتابخانه‌ها، روابط محیط کار، وجهه و اعتبار حرفه کتابداری در سطح مناسب و قابل قبولی بود.

در پژوهش (عباسی، ۱۳۷۹) نیز تأثیر رایانه‌ای شدن کتابخانه‌ها بر رضایت شغلی بررسی شد که نشان داد رایانه‌ای شدن خدمات کتابخانه‌ها تأثیر مثبتی بر رضایت شغلی کتابداران دارد. این نشان‌دهنده تمایل کتابداران به پیشرفت در شغلشان است.

منابع

- حریری، نجلا. مقایسه میزان رضایت شغلی کتابداران شاغل در کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه آزاد اسلامی با سایر دانشگاهها. فصلنامه پیام کتابخانه. دوره ۱۳، ش چهارم (زمستان ۱۳۸۱). ص ۷۲-۹۱.
- عباسی، زهره. بررسی میزان رضایت شغلی کتابداران دانشگاه فردوسی مشهد و عوامل مؤثر بر آن. کتابداری و اطلاع‌رسانی آستان قدس رضوی. شماره ۱۲، جلد سوم، شماره چهارم (زمستان ۷۹). ص ۱-۲۳.
- فرنچ، درک؛ ساورد، هیتر. فرهنگ مدیریت (توصیفی). ترجمه محمد صائبی. تهران: مرکز آموزش مدیریت دولتی، ۱۳۷۱.
- کایا، ابرو. رضایت شغلی کتابداران کشورهای در حال توسعه. ترجمه اسدالله آزاد درگزیده مقالات ایفلا (ترکیه: ۲-۲۱ اوت ۱۹۹۵)، زیر نظر عباس حری، به همت تاج الملوک ارجمند. تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۵، ص ۹۰-۱۹.
- مهدوی، مژگان. عوامل مؤثر در رضایت شغلی کارکنان. ماهنامه تعاون (مرداد ۷۹). ص ۵۱-۵۷.